

УДК 81.25

Коротков А. – ст. гр. 341

Горлівський державний педагогічний інститут іноземних мов

ВІДТВОРЕННЯ СМISЛУ СОНЕТІВ ВІЛЬЯМА ШЕКСПІРА В ПЕРЕКЛАДІ ОСТАПА ТАРНАВСЬКОГО

Науковий керівник: к.ф.н., доцент Ясинецька О.А.

Мовними компонентами, відмінними в текстах оригіналу й перекладу, можуть бути слова, словосполучення та фразеологічні одиниці, з їх граматичними формами. Так, при міжмовному відтворенні сонетів В. Шекспіра перекладач О. Тарнавський перш за все намагається відтворити смисл оригіналу, допускаючи компонентні розбіжності. Наприклад, він зберігає римування, але на основі слів, відмінних у оригіналі й перекладі: 1) *Be wise as thou art cruel; do not press* // *Будь мудра так, як ти жорстока, не*; 2) *My tongue-tied patience with too much disdain*; // *Примушуй мій язик знов до зневаг*; ; 3) *Lest sorrow lend me words, and words express* // *Як смутком словом змушує мене*; 4) *The manner of my pity-wanting pain*. // *Сказати те, чого я не забаг* (Сонет CXL). Очевидно, що лексичні одиниці *press* – *не*, *express* – *мене*, *pain* – *забаг* не є міжмовними лексичними відповідниками, але вживання таких україномовних слів у перекладі є компенсацією перехресного катрену, характерного для складу сонетів Шекспіра. Спостерігаємо й те, що наявність архаїчно-книжних слів *thou* (*you – tu*), *art* (*are – є* в другій особі однини) в оригіналі певною мірою компенсується поетично-піднесеним словосполученням “*не примушуй мій язик*”. Ще одним різновидом є компенсація відсутності лексично іменникової назви персонажів цього сонету (наприклад, *man/woman*) шляхом конкретизації статі особи, до якої звертаються, в граматичній формі жіночого роду прикметників (*мудра, жорстока*), що конкретизує і саму ситуацію, як з’ясування близьких особистих стосунків на побутовому рівні, в рамках якого стилістично виправданою є і розмовна дієслівна форма *забаг* у перекладі, замість *забажав*.

Звертаємо увагу і на те, що прагнення перекладача відтворити думку Шекспіра не лише на мовному, а й на екстатінгвальному рівні, спонукає його конкретизувати сучасне типове сприйняття автора оригіналу як видатної особи, компенсуючи відсутність цієї культурологічної інформації в сонеті шляхом її лексичної компенсації: *So thou, thyself outgoing in thy noon, Unlook’d on diest, unless thou get a son.* // *Дійшов свого полудня ти й вершин, Й незаний вмреш, хіба що в тебе син* (Сонет VII). В той час як автор оригіналу висловлює роздуми про власну долю наприкінці життя, перекладач підкреслює, що це роздуми автора як людини, яка відома своїми досягненнями – *вершинами*.

О. Тарнавський намагається уникати археїстичності оригіналу, намагаючись максимально можливо наблизити особливості смислу й стилю шекспірівського оригіналу до сучасного українського мовлення. А тому перекладач, наприклад, не підбирає відповідники до англійських займенників-архаїзмів, таких як *thou, thee, thine*, слово *bestow* не відповідає українському еквіваленту *обдарувати*, а числівник *threescore* не відтворюється архаїзмом у мові перекладу (Сонет XI). Часом перекладач вдається до надання застарілого слова в мові перекладу, навіть якщо оригінальний текст не містить подібного відповідника: *boast* – *чванитися* (Сонет XXV), *day* – *днина* (XVII сонет). Це є позитивом, адже текст перекладу набуває компенсаційних елементів своєрідних колориту та довершеності. В цілому, компенсація є частотним способом відтворення особливостей змістовного наповнення смислу оригіналу в перекладі.